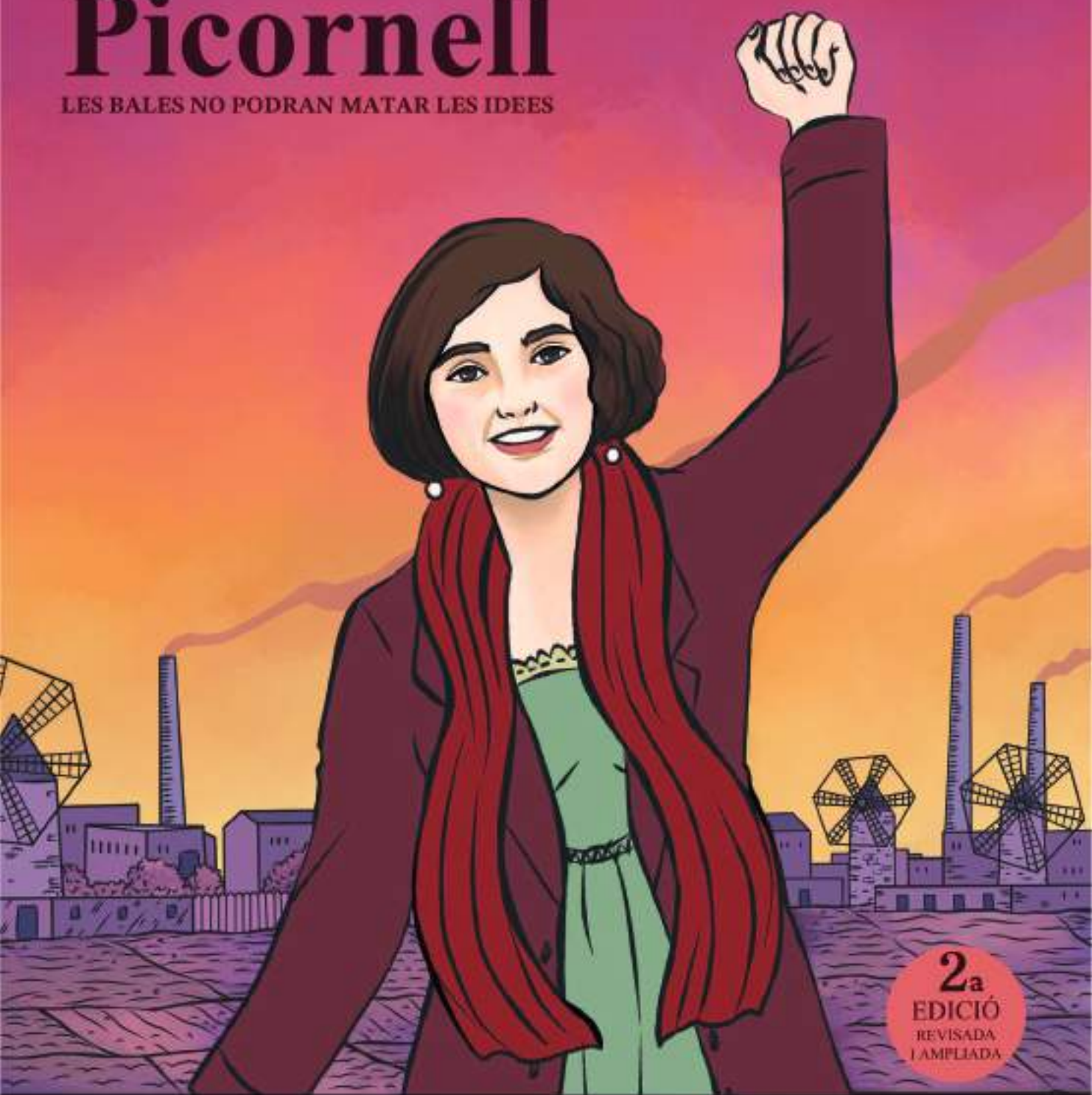

Aurora

Picornell

LES BALES NO PODRAN MATAR LES IDEES

2^a
EDICIÓ
REVISADA
I AMPLIADA

Mallorca
té nom
de dona

Aurora Picornell

LES BALES NO PODRAN MATAR LES IDEES

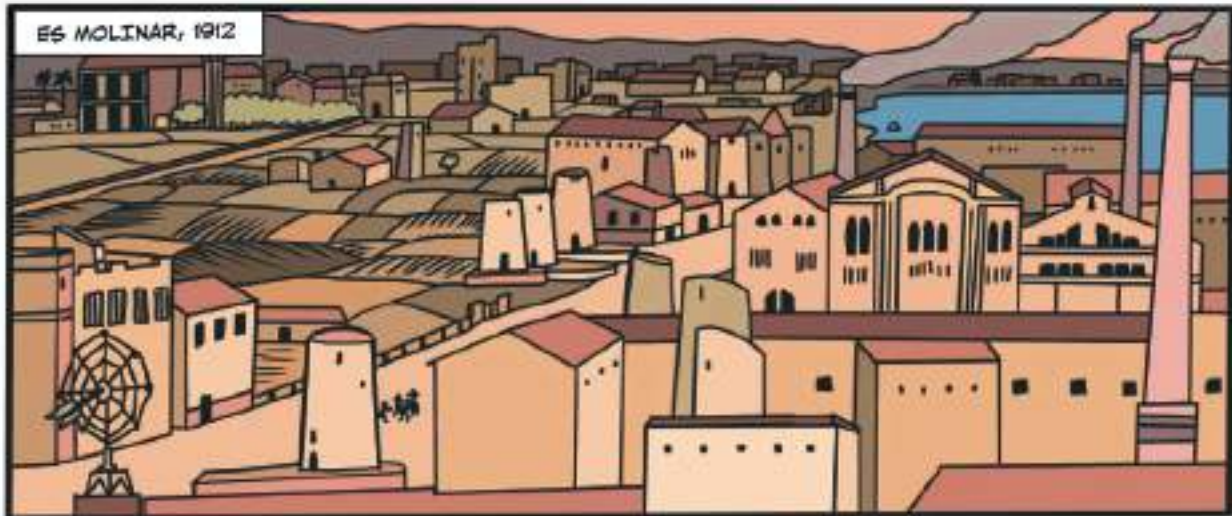

**Mallorca
té nom
de dona**

Edita: Consell de Mallorca
Direcció Insular d'Igualtat i Diversitat
Departament de Presidència
Assessorament Lingüístic: Servei de Normalització Lingüística del Consell de Mallorca
Dibuixos: © Beatriz Colom Pouceiro
Guió de la primera edició: © Nina Parrón
Edició revisada i ampliada: David Ginard Féron
Imprimeix: Esment Impremta
DL PM: 00103-2023 (Segona edició)

ES MOLINAR, 1912

ELS CAPVESPRES D'ESTIU EREN ELS MILLORS. N'AURORA I LA SEVA FAMÍLIA TREIEN LES CADIRES A FORA PER ASSEURE'S A LA FRESCA, BEN A LA VORA DEL MAR, I CANTAR I TOCAR AMB ELS VEÏNS. TAMBÉ ELS AGRADAVA MOLT LLEGIR ELS LLIBRES QUE TENIEN A CASA... I AIXÍ VAREN ANAR PASSANT ELS ANYS.

CASA DEL POBLE, 1924. PALMA.

DESDE PETITA, N'AURORA VA FREQUENTAR AQUEST LLOC, UNA ENTITAT SOCIAL, CULTURAL I RECREATIVA ON ES REUNIEN LES DIFERENTS ASSOCIACIONS OBRERES.

1926...

FILLA, ARA QUE JA SAPS COSIR, HAS DE COMENÇAR A TREBALLAR COM ELS TEUS GERMANS I GERMANES. M'HAN DIT QUE DEMANEN UNA APRENT A CAN RSUS.

MOLT BE MA MARE, I ON ÉST?

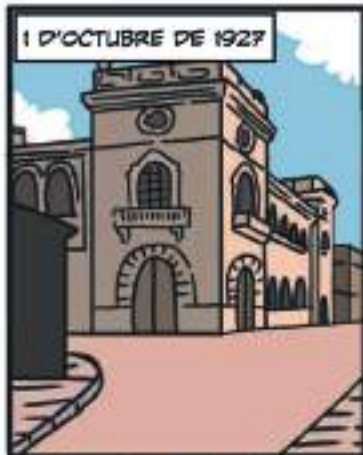

AIXÍ, EN COMPLIR ELS CATORZE ANYS, N'AURORA VA COBRAR EL SEU PRIMER JORNAL (COM LA MAJORIA D'AL-LOTES OBRERES DE LA MATEIXA EDAT A LA CIUTAT DE PALMA DELS ANYS VINT).

DEVORA L'AJUNTAMENT, FILLA. UN BON PASSEIG PERÒ HI APRENDRÀS MOLT.

ME NHI VAIG, IDÒ.

1 D'OCTUBRE DE 1927

AVUI ÉS UN DIA ESPECIAL, N'AURORA FA QUINZE ANYS, ELS COMPANYS I COMPANYYES DE LA CASA DEL POBLE LI TENEN PREPARADA UNA BONA SORPRESA...

MOLTES FELICITATS

JA SOM AQUEL!

PERÒ QUAN VA ARRIBAR A CA SEVA, ES VA TROBAR UNA ESCENA MOLT TRISTA.

AI JOAN, QUÈ HA PASSAT?!

S'HA MORT NA MARIA, LA SEVA AL·LOTA, POBRETA, TAN JOVE I ACTIVA!

N'AURORA, EN VEURE EL SEU GERMÀ TAN TRIST, VA DECIDIR PARLAR AMB LES SEVES AMIGUES I RECOLLIR FLORS PER A L'ENTERRAMENT I HONRAR AIXÍ LA MEMÒRIA DE NA MARIA.

BONA IDEA, AURORA!

TAMBÉ VA PROPOSAR QUE CADA UNA PORTÉS UNA CINTA QUE SOBREGORTIA DEL FERETRE, PER ACOMPANYAR L'AMIGA DIFUNTA EN EL SEU DARRER CAMÍ.

AQUELL DIA, MOLTS D'OBRERS I GENT D'ESQUERRES VAREN ANAR AL FUNERAL.

LES CONDICIONS LABORALS ENS MATEN, PERÒ LA NOSTRA AMIGA CONTINUARÀ VIVA MENTRE LA RECORDEM!

1928. N'AURORA CONEIX UNA PERSONA MOLT ESPECIAL QUE LI PRESENTA EL SEU AMIC ATSU MARTÍ.

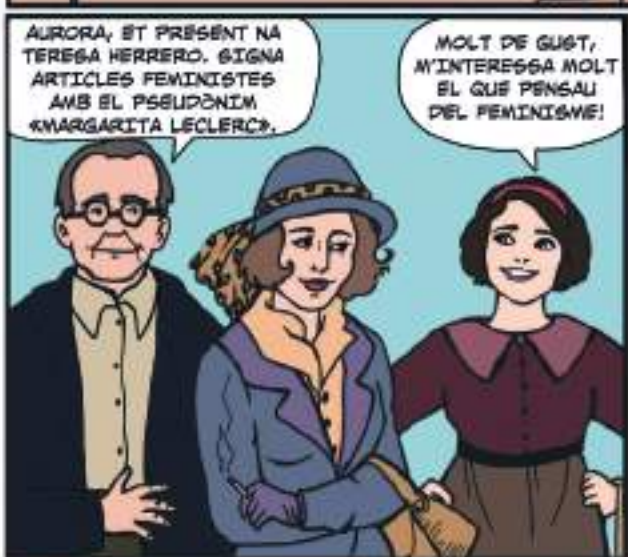
UEP! AQUÍ ARRIBA N'AURORA, DE QUI T'HE PARLAT TANT.

BON DIA, ATEU!

AURORA, ET PRESENT NA TERESA HERRERO. SIGNA ARTICLES FEMINISTES AMB EL PSEUDONIM «MARGARITA LECLERC».

MOLT DE GUST, M'INTERESSA MOLT EL QUE PENSAU DEL FEMINISME!

DONCS AURORA, EL FEMINISME ÉS UN MOVIMENT POLÍTIC, CULTURAL I SOCIAL QUE CERCA LA IGUALTAT DE DRETS ENTRE HOMES I DONES.

CAL NO PERDRE DE VISTA LA LLUITA DE LES GRANS FEMINISTES, COM NA FLORA TRISTÁN I NA CONCEPCIÓN ARENAL...

DONES, NO OBLIDEU AIXÒ: LLAURA'T TU MATEIXA EL CAMÍ, EMANCIPA'T TU!

SÉ MOLTES COSES DE TU: QUE NO ET PIUS HERIBERTO, NI ETS ESPANYOL I QUE ETS UN AGENT DEL KOMINTERN...

D'ACORD, T'HO DIRÉ, PERÒ NOMÉS A TU.

EL MEU NOM REAL ÉS...

1932. DETENEN N'HERIBERTO. UNA VEÏNA ARRIBA CORRENT A CASA DE LA FAMÍLIA PICORNELL.

HAN DETINGUT N'HERIBERTO! EL VOLEN EXPULSAR D'ESPANYA!

M'HAN DIT QUE ÉS A VALENCIA. VAIG A TROBAR-ME AMB ELL!

N'AURORA I N'HERIBERTO
REPRENEN L'ACTIVISME
A VALÈNCIA...

TOT I QUE EL VAREN TORNAR A AGAFAR, EL POSAREN EN
LLIBERTAT AL CAP DE POC I TOTS DOS JUNTS
S'ENTORNEN A MALLORCA.

2 DE NOVEMBRE DEL MATEIX 1933. LES
DONES PODEN VOTAR PER PRIMERA
VEGADA EN LA HISTÒRIA. N'AURORA,
PERÒ, NO HO VA PODER FER, TENIA 21
ANYS I L'EDAT PER VOTAR ERA DE 23.

GUANYA LES ELECCIONS UNA COALICIÓ DE DRETES.
N'AURORA ESCOLTA PENGATIVA LES ACALORADES
DISCUSSIONS DELS VEÏNS I LES VEÏNES
DEL MOLINAR.

HEM PERDUT PER CULPA DE
LES DONES, QUE HAN VOTAT A
FAVOR DELS CONSERVADORS!

IDÒ JO CREC QUE
HAN GUANYAT PERQUÈ
ESTAVEN UNITS I LES
ESQUERRES ENFRONTADES,
CADASCÓ ANAVA PEL
SEU COSTAT!

1934. N'AURORA ESTÀ EMBARASSADA. ESCRIU
MOLT SOBRE LA GUERRA I EL FEIXISME QUE
ES GÈSTEN A EUROPA. ALS SEUS MÍTINGS,
FA UNA CRIDA A CELEBRAR EL 8 DE MARÇ.

A L'AGOST VA NÈIXER LA FILLA DE N'AURORA I N'HERIBERTO. UNA ALEGRIA PER A TOTIHO.

LI POSAREM OCTUBRINA, ÉS UN NOM MOLT COMÚ A LA LÍNEA SOVIÈTICA.

JA HO DEIA JO, QUE AQUEST TÈ D'ASTURIÀ EL QUE JO TENC DE XINÈS. EL MEU CUNYAT ÉS RUSS!

MALURADAMENT, AQUELLA ALEGRIA HAVIA DE DURAR POC. A L'OCTUBRE ESCLATÀ LA REVOLUCIÓ A ASTURIÀS. A MALLORCA ES VA DECLARAR L'ESTAT DE GUERRA. ES VAREN TANCAR DIÀRIES I LA CASA DEL POBLE.

A MES, ES VAREN FER NOMBROSOS DETENCIONS, COM ELS GERMANYS DE N'AURORA, N'ANTONIA I NA MARIA PASQUAL... TAMBÉ ES VAREN EMPORTAR N'HERIBERTO A ASTURIÀS PER COMPROVAR-NE LA IDENTITAT. N'AURORA, PREOCUPADA, OLIDAVA DEL NADÓ DE POCOS MESOS...

1936, DETENEN N'AURORA PER REPARTIR PROPAGANDA AL BARRI DE SANTA CATALINA I PAGA LINS MESOS A LA PRESÓ DELS CAPUTXINS.

N'HERIBERTO I N'AURORA VAREN SORTIR DE LA PRESÓ QUASI AL MATEIX TEMPS I, A LA FI, ES VAREN PODER REÛNIR AMB LA SEVA FILLETA, QUE HAVIA ESTAT AL CÀRREC DE LA FAMÍLIA DE N'AURORA.

EN AQUELLS DIEG, LA FAMÍLIA PICORNELL PARTICIPAVA EN LA CORAL ANTIFEIXISTA DEL SOCORS ROIG PER RECAPTAR DOBLERS PER ALS REPRESSALIATS. LA SEU ERA EL CAFÉ DE BALSARÉS, A LA PLAÇA DE LES COLUMNES.

FEBRER DE 1936. COMENÇA LA PREPARACIÓ PER A LA CAMPANYA ELECTORAL DE LES ESQUERRES AMB EL BLOC POPULAR ANTIFEIXISTA. ALS SEUS MÍTINGS, N'AURORA DEMANA EL VOT DE LES DONES PER A L'ESQUERRA. PER DESGRÀCIA, N'HERIBERTO CAU MALALT DE TUBERCULOSE I N'AURORA TOTA SOLA S'HA DE FER CÀRREC DE LA CAMPANYA.

JA HAN SORTIT ELS RESULTATS DE LES ELECCIONS DELS COMPROMISSARIS PER TRIAR EL PRESIDENT DE LA REPÚBLICA, TU HAS TRET VINT-I-CINC VOTS, AURORA!

IDÒ MIRA SI T'APRECIA LA GENT, QUE SENSE PRESENTAR-TE ET VOTEN!

PERÒ, SI JO NO M'HI HE PRESENTAT!

L'1 DE MAIG DE 1936 HI VA HAVER UNA GRAN MANIFESTACIÓ A PALMA EN COMMEMORACIÓ DEL DIA DEL TREBALL.

ALLÀ ON HI HAGI UNA TREBALLADORA, OBRERA O CAMPEROLA EXPLOTADA, PER JO HI HA UNA GERMANA!

POC DESPRÉS, N'HERIBERTO I N'AURORA VAREN ANAR A MADRID. ALLÀ, N'AURORA VA PODER CONÈIXER DOLORES IBÁRRURI, TAMBÉ CONEGUDA COM LA PASIONARIA.

LA JOVE AURORA DEGUÉ CAUSAR UNA GRAN IMPRESSIÓ A NA DOLORES, QUE LI PROPOSÀ QUEDAR-SE A MADRID. PERÒ N'AURORA VA DECIDIR TORNAR A MALLORCA PERQUÈ ALLÀ HI HAVIA LA SEVA FILLETA.

J'AM TENIM ELS BITLLETS DEL BARCO PER ANAR A LES OLIMPIADES POPULARS DE BARCELONA!

GUPT DIA 18 DE JULIOL AL MATÍ.

LA MATINADA DEL 17 AL 18 DE JULIOL DE 1936 TOTB SENTIREN A LA RÀDIO QUE S'ANUNCIAVA UN AIXECAMENT DE L'EXÈRCIT. A CASA DELS PICORNELL ES FA EL SILENCI. ESTAN NERVIOSOS.

ENBARCAU AMB TOTA LA DELEGACIÓ OLÍMPICA BALEAR, INTENTAREM VEURE QUE PASSA I AVIAT EM REUNIRÉ AMB VOSALTRES A BARCELONA.

ALS CARRERS DEL MOLINAR TOT SÓN NERVIS I ROTLLADES DE GENT COMENTANT EL QUE ESTÀ PASSANT ARRERU DEL PAÍS.

ANEM AL GOVERN CIVIL, CAMARADES! HEM DE DEFENSAR LA REPÚBLICA I EL GOVERN QUE HEM TRIAT!

ES VAREN DIRIGIR A LA CASA DEL POBLE PER DEFENSAR-LA, PERÒ L'ENDEMA, EL 19 DE JULIOL, L'ESTAT DE GUERRA TAMBÉ ES DECLARÀ A MALLORCA. L'EXÈRCIT I ELS FALANSTES ES FEREN AMB EL CONTROL DE L'ILLA. N'AURORA FOU DETINGUDA.

SE L'EMPORTAREN A LA PRESÓ DELS CAPUTXINS, AL CAP D'UNES SETMANES S'OMPLÍ DE TANTES DONES QUE NO ES PODIEN NI ESTIRAR ENTERRA.

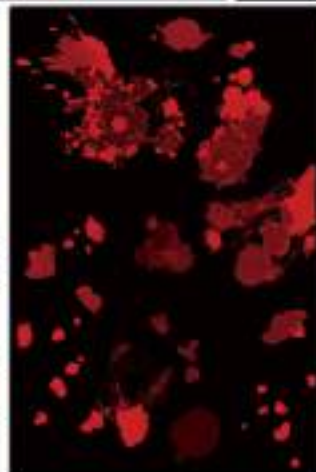

ÀNIM, COMPANYES! AVIAT SORTIREM...

NO, AURORA. LA GUERRA CIVIL ÉS UN FET. CRSC QUE HAUREM D'ESTAR AQUI BASTANT DE TEMPS.

EL PARE DE N'ÀURORA I ELS SEUS GERMANS IGNASI I GABRIEL TAMBÉ FOREN ASSASSINATS I ENTERRATS EN FOSSES COMUNES, SENSE JUDICI NI CERTIFICAT DE DEFUNCIÓ.

N'HERIBERTO VA SER DETINGUT A VALÈNCIA AL FINAL DE LA GUERRA. ES VA ESCAPAR A MADRID ON VA INTENTAR RECONSTRUIR LA RESISTÈNCIA, PERÒ EL VAREN TROBAR I ARRESTAR. EL TORTURAREN TANT QUE LI VAREN ROMPRE L'ESQUENA, NECESSITAVA ELS COMPANYS PER PODER-SE MOURE. EL MATAREN AL 1942 (POC ABANS FOU EXPULSAT DEL PARTIT COMUNISTA, QUE L'ACUSAVA DE TRÀIDOR).

NA LLIBERTAT I EN JOAN PICORNELL VAREN PASSAR LA GUERRA CIVIL A CATALUNYA I DESPRÉS S'EXILIAREN A FRANÇA. DURANT LA SEGONA GUERRA MUNDIAL EN JOAN VA ESTAR INTERNAT EN UN CAMP NAZI, EN SORTIR NOMÉS PESAVA TRENTA-CINC QUILOS. NA LLIBERTAT PASSÀ UNS ANYS A MÈXIC I EL 1946 TORNÀ A FRANÇA.

A N'OCUBRINA LA VAREN CRIAR LA TIA MARIA I LA SEVA PADRINA. LES VAREN OBLIGAR A CANVIAR-LI EL NOM PEL DE FRANCISCA. NO SE LI VA PERMETRE ESTUDIAR MAGISTERI PER SER FILLA DE REPRESALIATS. VA MORIR ALS TRENTA-CINC ANYS.

LA NEBODA-NETA DE N'ÀURORA (NETA DE N'IGNASI PICORNELL), ÉS FEMINISTA I TREBALLA EN ORGANISMES D'IGUALTAT A MALLORCA. LA FAMÍLIA PICORNELL SEGUEIX ACTIVA.

DURANT EL FRANQUIISME ERA IMPOSSIBLE INVESTIGAR I RECUPERAR LA HISTÒRIA DE N'AURORA PICORNELL I LES SEVES COMPANYES PER TEMOR A LA REPRESSIÓ. NA LLIBERTAT VISITÀ LA SEVA FAMÍLIA MALLORQUINA AL 1957 I TROBÀ MOLTA POR.

LLIBERTAT ESTIMADA!
BENVINGUDA A CASA!

PERÒ JOANA,
ON SÓN TOTS
ELS LLIBRES
QUE TENÍEM...?

VA SER TERRIBLE.
L'ESTIU DEL 36
ELS FALANGISTES
ENS EL VAREN
CREMAR TOTS,
GERMANA.

AMB EL PAS DELS ANYS,
EL BARRI DEL MOLINAR
ES VA TRANSFORMAR
COMPLETAMENT I, AL
FINAL DELS SETANTA,
LA ZONA ON VIVIA
N'AURORA FOU
ESBUCADA...

TANMATEIX, ELS RESISTENTS
A LA DICTADURA CONSERVAREN
VIU EL NOM DE N'AURORA
PICORNELL. AIXÍ, FRANCISCA
BOSCH, DIRIGENT
ANTIFRANQUISTA A LA
CLANDESTINITAT, FOU LA
PRIMERA A RECUPERAR-LA
AMB UN ARTICLE
PUBLICAT L'ANY 1975.

FRANCISCA,
NO OBLIDEU
LA LLUITA DE
N'AURORA, ELLA
ERA LA MILLOR
DE TOTS
NOSALTRES!

MORT FRANCO I AMB LA NOVA DEMOCRÀCIA, EL 1987 LI FOU DEDICAT UN CARRER AL MOLINAR. AQUELL DIA VA ESDEVENIR UNA GRAN FESTA!

JA EN EL 6 PRIMERES DECENTNIS DEL SEGLE XXI ES PUBLICAREN LLIBRES SOBRE NAURORA PICORNELL, S'ORGANITZÀ UNA EXPOSICIÓ, S'INSTAL·LÀ UNA ESCULTURA REPRESENTANT EL SEU BUST...

A LA FI, AL 2016 EL PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS APPROVÀ LA LLEI DE FOSSES. AQUESTA LLEI PERMET LOCALITZAR I IDENTIFICAR LES PERSONES DESAPAREGUDAS DURANT LA GUERRA CIVIL I LA DICTADURA FRANQUISTA.

AIXÍ, EL 2022 S'IDENTIFICAREN LES RESTES MORTALS DE NAURORA I LES ALTRES ROGES DEL MOLINAR AL CEMENTERI DE SON COLETES, A MANACOR.

ENTRE LES SEVES PERTINÈNCIES, HI HAVIA LA PLOMA AMB QUÈ VA REDACTAR ELS SEUS DARRERS ESCRITS.

DECIDIDAMENT, LES BALES NO POGUEREN, NI PODRAN MAI, MATAR LES IDEES.

Hem recuperat Aurora Picornell

El 20 d'octubre de 2022, el dia que es va identificar el cos d'Aurora Picornell al cementiri de Son Coletes, record sentir una emoció difícil d'explicar. De sobte, la seva història tornava a sacsejar les nostres consciències. El referent que representa com a dona feminista i defensora dels drets de les classes treballadores ens ha guiat durant anys i ara és més present que mai. Ella ho sabia perfectament: no hi ha armes que puguin matar les idees, així com tampoc ni el totalitarisme, ni el feixisme poden fer desaparèixer el desig de llibertat, de justícia social o d'igualtat.

Hem decidit tornar a editar el còmic que es va publicar el març de 2020 dins la col·lecció del Consell «Mallorca té nom de dona» i fer-ho amb determinades aportacions encaminades a ajustar més el guió al que va ser la vida d'Aurora. Però, especialment, per incloure-hi aquest nou capítol de la identificació de les seves restes mortals. Volem tancar el cercle i completar una història truncada injustament, com la de milers de persones represaliades pel franquisme, com ella i les seves companyes, les Roges del Molinar.

Em va impressionar que, devora el cos, hi trobassin la seva ploma estilogràfica. Per a ella, l'escriptura era cabdal com a manera de plasmar les idees i els pensaments. Ara, per a nosaltres, és fonamental reescriure de forma col·lectiva i respectuosa la seva història. Dignificam i reivindicam el seu llegat.

Vull agrair la col·laboració de l'investigador David Ginard i de la dibuixant i il·lustradora Beatriz Colom. I també la dedicació i la implicació per dur endavant aquesta publicació al Departament de Presidència i a la Direcció Insular d'Igualtat i Diversitat del Consell. També el meu agraïment més sincer a entitats com Memòria de Mallorca i a totes les persones que lluiten pels mateixos ideals que Aurora Picornell.

Catalina Cladera i Crespi

Presidenta del Consell de Mallorca

Reeditam el còmic d'Aurora Picornell, i això ens fa molta d'il·lusió

Quan vàrem saber que s'havien identificat les restes d'Aurora Picornell, trobades amb quatre cossos més de dones a Son Coletes (Manacor), ja ens posàrem en marxa per actualitzar i reeditar el còmic que s'havia publicat el 2020.

Aquesta actualització no només ha consistit en afegir on han estat localitzades les seves restes, sinó que hi hem fet algunes modificacions a partir de les noves informacions que s'han confirmat durant aquests darrers anys. Aquí hauríem d'agrair el treball constant de l'historiador David Ginard Féron per recuperar la vida d'Aurora Picornell. I també li hem d'agrair l'assessorament i la revisió d'aquesta edició.

Gràcies, també, a na Beatriz Colom, per tornar a donar forma als fragments de la vida de n'Aurora que hem afegit i per dibuixar aquestes pàgines noves.

Volem aprofitar per afegir un altre agraïment: per la tasca incansable de les associacions de la memòria, que no ens ho han deixat oblidar, a totes les persones que han lluitat perquè tinguem una llei que ens permeti cercar, fer justícia i dignificar la vida i la mort de tota la gent que va ser represaliada pel franquisme.

La meva generació vàrem créixer sense saber-ne res, dels qui perderen la guerra civil, vàrem créixer sense saber-ne res, de les lluites per la dignitat d'aquells que foren represaliats. Les vides exemplars de les que ens parlaren no eren les d'aquelles que havien lluitat per la República, la llibertat, l'educació i la igualtat. No sabíem qui era n'Aurora Picornell, no sabíem que havia organitzat vagues i manifestacions, que havia escrit articles i que feia discursos, no sabíem que havia participat en el Dia de la Dona Treballadora de l'any 1934.

Per això, tant per a nosaltres, com per a les qui ens segueixen és important editar i reeditar les vegades que calgui aquesta obra il·lustrada de la vida d'Aurora Picornell.

Cal contar la història d'Aurora Picornell en memòria seva i en memòria de totes les víctimes de la dictadura franquista. Escoltau-la, llegiu-la, contau-la. Mai més en l'oblit.

Rosa Cursach Salas

Directora Insular d'Igualtat i Diversitat
Consell de Mallorca

1. **Catalina Homar:** La veritable història d'una dona d'empenta
Flavia Gargiulo
2. **Clara Hamnerl:** Caminant per la igualtat
Nívola Uyà
3. **Margalida Jofre:** La dona que va rompre barreres
Alejo Mira
4. **Sabateres:** L'empremta de les dones de la indústria del Raiguer
Enriqueta Llorca
5. **Dorothea Bate:** La cacadora de fòssils que va descobrir el *Myotragus Balearicus*
Elisa Martínez
6. **Perleres:** Dones de la indústria de la perla a Mallorca
Eva Barceló
7. **Aurora Picornell:** Les bales no podran matar les idees
Beatriz Colom Poceiro
8. **Les Kellys:** Col·lectiu en lluita pels drets de les dones
Laura Marte i Blanca Jaume
9. **Aurora Picornell:** les bales no podran matar les idees
Edició revisada i ampliada
Beatriz Colom Poceiro

Sensibilització

**Mallorca
té nom
de dona**

 Direcció Insular d'Igualtat i
Diversitat
Departament de Presidència
Consell de Mallorca